

سبک ارتباط



آموزش و فرهنگ‌سازی، حلقه مفقوده شبکه‌های اجتماعی

اینجا میدان مین است، با احتیاط وارد شوید!

- مهدی ارجمند

شبکه‌های اجتماعی یک تحول انکارناپذیر در ارتباطات هستند که هیچ کس نمی‌تواند منکر خدمات و امتیازات این شبکه‌ها در حوزه ارتباطات و اطلاع‌رسانی شود. شبکه‌هایی که مدت زیادی از ظهور آنها نمی‌گذرد در همین مدت کوتاه توانسته‌اند جای خود را در زندگی افراد باز کنند. هر کدام از این شبکه‌ها کار آیی خاص

احتیاط در میدان مین

هیچ کس منکر این مسئله نیست که شبکه‌های اجتماعی یک ابزار بسیار مناسب در اطلاع‌رسانی و آموزش است و می‌تواند در خدمت اهداف آموزشی فرهنگ‌سازی قرار گیرد و مهم این است که چگونه بتوانیم از این ابزار خوب اطلاع‌رسانی استفاده کنیم؟ از این رو کارشناسان اعتقاد دارند شبکه‌های اجتماعی اگر در خدمت اهداف سالم قرار گیرانند به طور حتم نتایج بسیار مناسبی به دنبال خواهند داشت، اما اگر به طور غیرصحيح استفاده شوند نتایج و ضررهای جبران‌ناپذیری به دنبال دارد. شاید برای همین است که کارشناسان حوزه‌های اجتماعی، از شبکه‌های اجتماعی با عنوان میادین مین یاد می‌کنند که حرکت در این میادین باید همراه با احتیاط کامل باشد. بر همین اساس سن بندی و رعایت شرایط سنی نیز در استفاده از شبکه‌های اجتماعی یک اصل مهم است. همه ما به یاد داریم زمانی‌که برای اولین بار سرویس پیام کوتاه (sms) از طریق گوشی‌های تلفن همراه فعال شد یا انبوهی از پیامک‌های بی‌ارزش و حتی غیر اخلاقی روبه رو بودیم و در بهترین حالت در گوشی‌های تلفن همراه شاهد رد و بدل شدن هزاران پیامک طنز و جوک بودیم، در حالی که این پیامک‌ها می‌توانست از طنز یا هجو به پیامک‌های اخلاقی، آموزشی و… تبدیل شود.

رفته رفته و به مرور زمان با پیشرفت تکنولوژی و ورود امکانات جدید شاهد این بودیم که این پیامک‌های هجو و طنز جای خود را به پیامک‌های مهم کاری داد و کم‌کم این نوع از پیامک‌ها از سکه افتاد و جای آنها را رفته‌رفته پیامک‌های مهم و ضروری گرفت و این مشکل به مرور زمان رفع شد، چراکه ضمن فرهنگ سازی، مردم نیز کم‌کم با کاربردهای مثبت این فناوری ارتباطی آشنا شدند.

- کاربردهای متعدد شبکه‌های اجتماعی

با ورود شبکه‌های اجتماعی به فضای مجازی این نگرانی وجود داشت که این شبکه‌ها در خدمت اهداف غیراخلاقی و ناسالم در آیند که البته برخی از کاربران به دلیل اینکه آموزش‌های لازم در استفاده از این

شبکه‌ها را ندیده بودند و در این خصوص فرهنگ‌سازی لازم صورت نگرفته بود فضای شبکه‌های اجتماعی را در کوتاه مدت به تسخیر رفتارهای غیراخلاقی خود درآوردند، اما درست مانند موضوع پیامک‌های هجو در گوشی‌های تلفن همراه رفته‌رفته این موضوع نیز به طور چشمگیری کاهش یافته‌است، به گونه‌ای که اکثر شبکه‌های اجتماعی امروز در حوزه‌های مختلف و مفید به کار گرفته می‌شوند که می‌توانند گره از کار بسیاری از افراد باز کنند.

به عنوان مثال برخی از شبکه‌های اجتماعی امروز حرف اول را در اطلاع‌رسانی می‌زنند حالا سواي اینکه در این میان برخی از آنها اخباری که منتشر می‌کنند از صحت و درستی برخوردار نیست اما شبکه‌های اجتماعی قوی نیز وجود دارد که در حوزه اطلاع‌رسانی و آگاهی بخشی نقش مهمی دارند و زودتر از خبرگزاری‌ها و شبکه‌های خبری و روزنامه‌ها به انعکاس اخبار، رویدادها و اتفاقات می‌پردازند که در دنیای امروز با توجه به اهمیت سرعت در اطلاع‌رسانی، نقش آنها انکارناپذیر است.

برخی از شبکه‌های اجتماعی نیز در خدمت کارهای انسان دوستانه درآمده‌اند و گروه‌هایی تشکیل شده‌اند که گروه افراد بازمی‌کنند. افراد با دعوت در این گروه‌های اجتماعی به صورت داوطلبانه برای رفع مشکلات هموطنان اقدام می‌کنند و با اعتمادسازی که در این شبکه‌ها به وجود آمده است شاهد این هستیم که گروه از کار بسیاری از افراد نیاز می‌شود و از طریق شبکه‌های اجتماعی به افراد نیازمند و ابرومند کمک و مشکل آنها حل می‌شود. برخی از شبکه‌های اجتماعی نیز در خدمت مسائل دینی قرار گرفته‌اند، به عنوان مثال گروه تلگرامی رامی‌شناسم که هدفش آموزش مسائل دینی است و در این گروه هر گونه چت یا پیام دیگری ممنوع است.

گروه هایی هم هستند که در شبکه‌های اجتماعی در خدمت فرهنگ‌سازی درآمده‌اند و در این گروه‌ها شاهد این هستیم که درباره مسائل مختلف اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی می‌شود. برخی از گروه‌ها نیز سرگرمی، برخی آموزشی، برخی اخبار و اطلاع‌رسانی و برخی‌ها مستقیم در سبک زندگی فعالیت دارند.

نگاه

فضای مجازی امروزه به عنوان یک اصل انکارناپذیر در زندگی همه ما مورد استفاده قرار گرفته است. این ابزار مهم امروزه بخش جدایی‌ناپذیری از زندگی ماست که استفاده صحیح از آن می‌تواند به تقویت سبک زندگی ایرانی – اسلامی کمک کند. در این میان تقویت اندیشه‌های دینی و انتقالت مفاهیم دینی از طریق فضای مجازی و تقویت سبک زندگی ایرانی – اسلامی یکی از مهم‌ترین مواردی است که می‌تواند مورد استفاده در فضای مجازی قرار گیرد. تبدیل شدن فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی به بخش لاینفک زندگی ما باعث شده تا فقها و مراجع دینی نیز به این موضوع ورود پیدا کنند و نظرات خود را در قالب فتوا یا بیان دیدگاه‌ها بیان نمایند.

□□□

آیت‌الله حسین نوری همدانی از مراجع تقلید نیز چندی پیش ضمن تأکید بر استفاده از فرصت دهه ولایت برای معرفی اسلام ناب محمدی گفت: «امروز طلاب و فضلا از فرصت‌ها و تهدیدهای فضای مجازی غافل نباشند و از این فضا برای معرفی جریان و تفکر غدیر بهره‌مند شوند و اسلام محمدی را به دنیا معرفی کنند.»

وی در دیدار جمعی از طلاب و مبلغان اعزامی به مناسبت دهه ولایت

سبک زندگی

سبک زندگی ۸۸۴۹۴۷۱

سبک مراقبت



نحوه استفاده از فضای مجازی در کلام رهبر انقلاب

این فضای غیر قابل کنترل را رها نکنید

فضای مجازی هم می‌تواند مشکل گشا باشد هم مشکل‌ساز. مهم نحوه استفاده از این ابزار مهم است. اینکه فضای مجازی چه کارکردهایی دارد بر کسی پوشیده نیست. به‌طور حتم فضای مجازی در دنیای امروز کارکردهایی دارد که برای هیچ کس قابل انکار نیست و همه حتی کارشناسان دینی اعتقاد دارند برای ترویج مسائل دینی بهتر است از ابزارهای نوین اطلاع‌رسانی و تبلیغاتی مانند شبکه‌های اجتماعی از جمله تلگرام و اینستاگرام نهایت استفاده را کرد.

اهمیت فضای مجازی به گونه‌ای است که بسیاری از مبلغان دینی ، طلاب و روحانیون نیز از این ابزار مهم اطلاع‌رسانی استفاده می‌کنند و تلگرام و اینستاگرام به عنوان یک ابزار مهم تبلیغاتی برای آنها مورد استفاده قرار می‌گیرد.

شاید برای همین است که حتی برخی از مراجع تقلید در باره استفاده یا عدم استفاده از فضای مجازی ورود پیدا کرده و فتوایز در باره چگونگی استفاده از فضای مجازی ارائه کردند. در این میان رهبر معظم انقلاب به عنوان یک مرجع تقلید دینی و نیز به عنوان پیشوا و رهبر و امام جامعه، نظرات بسیار مهمی در باره استفاده از فضای مجازی و چگونگی به‌کارگرفتن این ابزار دارند و در این خصوص علاوه بر بیانات و نقطه‌نظرانشان، فتوایز داده‌اند.

مقام معظم رهبری در یکی از فتواهای خود در باره استفاده از فیسبوک بیان کردند:«به طور کلی اگر مستلزم مفسده (مانند ترویج فساد، نشر اکاذیب و مطالب باطل) بوده یا خوف از تکاب گناه باشد یا موجب تقویت دشمنان اسلام و مسلمین شود، جایز نیست والا ممانعی ندارد.»

بخش احکام اسلامی تبیان در باره این فتوای معظم لسه توضیحی آورده و نوشته است: «حکم بالا در شکل فتوایان شده است، یعنی تشخیص مصداق به عهده مکلف گذاشته شده و تنها به بیان حکم کلی بیان شده است؛ تشخیص اینکه آیا این شرایط در مورد فعالیت

دارید، خیلی خوب، جاده بکش. جاده اتوبان هم بکش اما مواظب باش! آنجایی که ریزش کوه محتمل است، آنجا محاسبه لازم را کنید. ما به دستگاه‌های ارتباطی خودمان، به جمعوه وزارت ارتباطات و شورای عالی مجازی – که بنده از آن هم گله دارم – سفارشان این است. ما نمی‌گوییم این راه را ببندید؛ نه، اینکه بی‌عقلی است. کسانی نسنه‌اند، فکر کرده‌اند، یک راهی ساز کرده‌اند به‌عنوان این فضای مجازی و به قول خودشان سایبری؛ خیلی خوب، از این استفاده کنید منتها استفاده درست کنید؛ دیگران دارند استفاده درست می‌کنند؛ بعضی از کشورها طبق فرهنگ خودشان این دستگاه‌ها اقبضه کرده‌اند. ما چرانمی‌کنیم؟ چرا حواسمان نیست؟ چرا راهی می‌کنیم این فضای غیرقابل کنترل و غیرمنضبط را؟»

مقام معظم رهبری چندی پیش در دیدار رئیس جمهور و اعضای شورای عالی فضای مجازی، این شورا را مرکز اصلی سیاستگذاری آگاهانه، مسئولانه و مقتدرانه در خصوص فضای مجازی خواندند و با اشاره به گسترش روزافزون و برسرعت پدیده عظیم و بی‌نظیر فضای مجازی تأکید کردند:«باید با استفاده از توانایی‌ها و استعداد‌های جوان کشور و با استفاده از روش‌های صحیح و اقدامات سنجیده و هماهنگ و بدون از دست دادن زمان به سمت خروج از حالت انفجار در عرصه فضای مجازی، و حضور فعال و تأثیرگذار و تولید محتوای اسلامی متن و جذاب حرکت کنیم.»

ایشان با اشاره به تأثیرگذاری گسترده فضای مجازی به عنوان یک قدرت نرم فوق‌العاده در عرصه‌های مختلف از جمله فرهنگ، سیاست، اقتصاد، سبک زندگی، ایمان، اعتقادات دینی و کم‌کم این نوع از پیامک‌ها از سکه افتاد و جای آنها را رفته‌رفته پیامک‌های مهم و ضروری گرفت و این مشکل به مرور زمان رفع شد، چراکه ضمن فرهنگ سازی، مردم نیز کم‌کم با کاربردهای مثبت این فناوری ارتباطی آشنا شدند.

کاربردهای متعدد شبکه‌های اجتماعی
با ورود شبکه‌های اجتماعی به فضای مجازی این نگرانی وجود داشت که این شبکه‌ها در خدمت اهداف غیراخلاقی و ناسالم در آیند که البته برخی از کاربران به دلیل اینکه آموزش‌های لازم در استفاده از این

مقام معظم رهبری در یکی از فتواهای خود در باره استفاده از فیسبوک بیان کردند:«به طور کلی اگر مستلزم مفسده (مانند ترویج فساد، نشر اکاذیب و مطالب باطل) بوده یا خوف از تکاب گناه باشد یا موجب تقویت دشمنان اسلام و مسلمین شود، جایز نیست والا ممانعی ندارد.»

بخش احکام اسلامی تبیان در باره این فتوای معظم لسه توضیحی آورده و نوشته است: «حکم بالا در شکل فتوایان شده است، یعنی تشخیص مصداق به عهده مکلف گذاشته شده و تنها به بیان حکم کلی بیان شده است؛ تشخیص اینکه آیا این شرایط در مورد فعالیت

درد

کارشناسان بر این اعتقاد هستند که فرهنگ‌سازی، آموزش و اطلاع‌رسانی در خصوص استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند حضور این شبکه‌ها را به عنوان یک ابزار مهم اطلاع‌رسانی تقویت کند. در این میان توجه به شرط سنی استفاده‌کنندگان از شبکه‌های اجتماعی یک اصل انکارناپذیر است.

- قرار می‌گیرند.

با این حال البته برخی از شبکه‌های اجتماعی نیز در خدمت اهداف غیر سالم در آمده و مورد سوءاستفاده قرار گرفته‌ است، به گونه‌ای که برخی تریجیح می‌دهند به خاطر مشکلات و خطرات این شبکه‌ها از آنها به‌طور کلی استفاده نکنند یا استفاده خود و اعضای خانواده از این شبکه‌های اجتماعی را به حداقل برسانند.

استفاده نوجوانان با نظرات والدین

در هر حال آنچه مهم‌است این است که افراد چه گروه‌ها و کانال‌هایی را برای عضویت انتخاب و از کدام کانال‌ها در فضای مجازی استفاده می‌کنند. کارشناسان بر این اعتقاد هستند که فرهنگ‌سازی، آموزش و اطلاع‌رسانی در خصوص استفاده از شبکه‌های اجتماعی می‌تواند حضور این شبکه‌ها را به عنوان یک ابزار مهم اطلاع‌رسانی تقویت کند. در این میان توجه به شرط سنی استفاده‌کنندگان از شبکه‌های اجتماعی یک اصل انکارناپذیر است.

کارشناسان حوزه تعلیم و تربیت اعتقاد دارند با توجه به گسترش شبکه‌های اجتماعی والدین باید پیش از پیش مراقب رفتارهای فرزندان خود باشند، چراکه همان‌گونه که اشاره شد شبکه‌های اجتماعی در حقیقت مانند یک میدان مین هستند که حرکت در این میدان باید همراه با احتیاط باشد تا خدای نکرده آسیبی ما را تهدید نکند. به اعتقاد کارشناسان نظرات والدین امروزه با وجود شبکه‌های اجتماعی نظرات والدین بر رفتار فرزندان کسی سخت‌تر شده است، چراکه شاید به ظاهر فرزند ما در منزل و کنار ما باشد، اما با در اختیار داشتن گوشی تلفن همراه و ورود به شبکه‌های اجتماعی ممکن است در دنیای دیگری سیر کند که متناسب با سبک زندگی ایرانی – اسلامی نباشد، لذا آنچه اهمیت دارد این است که در صورت فرهنگ‌سازی در اختیار این نوجوانان باید بیشتر بر شبکه‌های اجتماعی به عنوان یک ابزار مهم اطلاع‌رسانی، می‌تواند در خدمت رفتارهای انسان دوستانه و اهداف ارزشمند باشد.

■ **فضای مجازی که مسئولان را وادار به کار می‌کند**
در خدمت مسائل دینی قرار گرفته‌اند، به عنوان مثال گروه تلگرامی رامی‌شناسم که هدفش آموزش مسائل دینی است و در این گروه هر گونه چت یا پیام دیگری ممنوع است.

گروه هایی هم هستند که در شبکه‌های اجتماعی در خدمت فرهنگ‌سازی درآمده‌اند و در این گروه‌ها شاهد این هستیم که درباره مسائل مختلف اطلاع‌رسانی و فرهنگ‌سازی می‌شود. برخی از گروه‌ها نیز سرگرمی، برخی آموزشی، برخی اخبار و اطلاع‌رسانی و برخی‌ها مستقیم در سبک زندگی فعالیت دارند.

فضای مجازی از نظر فقها و مراجع تقلید

نعمت اطلاع‌رسانی یا بلای خانواده‌ها؟

افزود: «ما با تأکید و پافشاری بر اصول خود توصیه می‌کنیم از اختلاف افکنی جلوگیری شود، دشمن با اختلاف بین شیعه و سنی در تلاش است به اصل اسلام ضربه بزند.»

آیت‌الله نوری همدانی ادامه داد: «طلاب و روحانیان باید با پاسخگویی به شبهه افکنی اعتدای نسبت به جایگاه امامت، ولایت و رهبری مانع از ایجاد انحراف در جامعه شوند.»

آیت‌الله عبدالله جوادی آملی نیز در باره فضای مجازی دیدگاه بسیار خواندنی دارد. ایشان در جایی گفته است: «این فضای به اصطلاح مجازی در حقیقت فضای حقیقی است، ما حق نداریم بگوییم که این فضا، فضای مجازی است، وقتی در اینجا نقل و انتقال اندیشه میسر است و فکر و اندیشه منتقل می‌شود و به واسطه آن جوان متحول می‌شود، فضا فضای حقیقی است. روحانیونی که توفیق تبلیغ را ندارند الاqual این فضای حقیقی را در پایندا تا به واسطه حضور آنان بیگانه نتواند سوء استفاده کند.»

آیت‌الله سیدمحمد علوی گرگانی یکی دیگر از مراجع عظام تقلید نیز چندی پیش در دیدار با مدیر ستاد اقامه نماز استان قم با اشاره به پیشرفت رسانه‌ها و تکنولوژی گفت: «امروز دنیا به سمت رسانه‌هاست و رسانه‌های دنیا محور قرار گرفته است، بنابراین باید مسائل خود را با وسایل روز تطبیق دهیم.»

شده است.»